

Broj: 01/2,02/2-28-422/13
Sarajevo, 26.11.2013.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 06.12.2013			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

INFORMACIJA

o održanoj stručnoj debati o temi:

„Obaveze Bosne i Hercegovine u primjeni pravne tečevine Evropske unije u sektoru energetike prema Sporazumu o Energetskoj zajednici“,

Sarajevo, 26. novembar 2013.

(Plava sala, IV. sprat, 10 sati)

Stručnu debatu zajednički su organizirale Komisija za vanjske poslove Predstavničkog doma i Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH.

Stručnom debatom predsjedavali su: Mirza Kušljagić, predsjedavajući Komisije za vanjske poslove Predstavničkog doma, Stjepan Krešić, prvi zamjenik predsjedavajućeg Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda.

Od članova Parlamentarne skupštine BiH debati su još prisustvovali: Ante Domazet, Nermina Zaimović-Uzunović, Mladen Ivanković Lijanović i Aleksandra Pandurević, poslanici u Predstavničkom domu PSBiH.

U ime Delegacije Evropske unije u BiH debati je prisustvovao: Renzo Davidi, zamjenik šefa Delegacije Evropske unije u BiH, te Amela Ibričević, politička savjetnica, i Saša Rajačić, savjetnik za medije u Delegaciji EU u BiH.

U ime Sekretarijata Energetske zajednice u Beču prisutan je bio Janez Kopač, direktor Sekretarijata, i Barbara Jaksova, službenica za komunikacije.

Ostali prisutni: Josip Dolić, izvršni direktor Nezavisnog operatera sistema (NOS), Mirsad Salkić, predsjedavajući, Nikola Pejić i Milorad Tuševljak, članovi Državne regulatorne komisije za električnu energiju (DERK), Risto Mandrapa, predsjednik, Đulizara Hadžimustafić i Sanela Pokrajčić, članice Regulatorne komisije za energiju u FBiH (FERK), Edin Zametica, predsjednik Radne grupe Regulatornog odbora Energetske zajednice (DERK), Mubera Bičakčić i Boško Kenjić, šefovi odsjeka, Admir Softić, savjetnik, i Milan Papaz, stručni saradnik u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Biljana Grujić, prvi sekretar u Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Darko Pranjić, šef odsjeka u Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije, Mladen Štaka, član i zamjenik predsjednika

Regulatorne komisije za energetiku RS (RERS), Ognjen Marković, direktor, i Mak Kamenica zamjenik direktora projekta USAID-REAP, Neđo Kapetina, nevladin sektor, i Nijaz Dizdarević, savjetnik u Energetskom institutu, Hrvoje Požar iz Zagreba i povremeni stariji ekspert za tehnička pitanja na projektu EU „Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom tečevinom Evropske unije“.

Debati su prisustvovali i: Nenad Pandurević, sekretar, i Dobrinka Savić, stručna saradnica u Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda, Željko Ivanković, stručni savjetnik, i Miroslav Stanišić, stručni saradnik u Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH, te Zoran Brkić, stručni saradnik u Sektoru za odnose s javnošću PSBiH.

Debatu je pratio i veliki broj predstavnika elektronskih i štampanih medija.

Kratkim uvodnim izlaganjima stručnu debatu otvorili su predsjedavajući Mirza Kušljugić i Stjepan Krešić, nakon čega se prisutnima obratio **Renzo Davidi** u ime Delegacije EU u BiH. Na početku je pozdravio organiziranje ove debate te izrazio zahvalnost g. Kopaču na prisustvu. U svom izlaganju podvukao je značaj energetskeg sektora za razvoj svake zemlje pa tako i BiH. Posebno je istakao potencijale koje BiH ima u oblasti energetike. Podsjetio je da je prema posljednjem izvještaju o napreku BiH ostvarila nedovoljne rezultate u oblasti energetike. Također je podsjetio na nefunkcionalnost Elektroprijenosa i nepohodnost da se što prije upostavi njegova puna funkcionalnost. Istakao je da je pred BiH u oblasti energetskeg sektora puno obaveza i da treba što je moguće brže raditi na njihovom ispunjavanju. Dodao je da su međunarodna zajednica, a naročito Evropska unija, uložili puno sredstava u razvoj energetskeg sektora u BiH, te podsjetio da je upravo u toku realizacija projekta EU „Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom tečevinom Evropske unije“.

Janez Kopač je u svojoj prezentaciji prezentirao osnovne informacije o uspostavljanju i funkcioniranju Energetske zajednice. Istakao je da je Energetska zajednica bila prva organizacija na teritoriji bivše Jugoslavije (osim Slovenije, koja je već tada bila u EU, 2005.) koja je, osim saradnje u energetskeg sektoru, trebala da pomogne i regionalnoj saradnji i zbližavanju zemalja regiona. Osim zemalja regiona, članovi EZ su sada i Moldavija i Ukrajina, a status posmatrača imaju Turska, Armenija i Norveška. EZ je u pogledu svoje institucionalne strukture i načina funkcioniranja jedna “mini Evropska unija”. Ima svoje Vijeće ministara, zatim Stalnu grupu visokih predstavnika, Regulatorni odbor, Sekretarijat, te forume (za električnu energiju, naftu, gas, socijalna pitanja). Najveći dio budžeta (95%) osigurava Evropska unija. Kontribucija BiH je 0,22% ili oko 7.500€ godišnje. Vremenom su se nadležnosti EZ širile tako da danas pokriva širok spektar pitanja: gas, električna energija, nafta, životna sredina, zaštita konkurencija i državna pomoć, obnovljivi izvori energije, energetska efikasnost, statistika.

Gospodin Kopač upoznao je prisutne i s nedavnom odlukom Vijeća ministara EZ koji je po prvi put od svog postojanja utvrdio kršenje Ugovora o EZ od strane Bosne i Hercegovine u vezi s njenim pravnim okvirom u sektoru gasa. Dodao je da su pokrenute i druge procedure protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa sadržajem sumpora u gorivima, kao i zbog nepoštivanja direktive o energetskej efikasnosti. On je objasnio da je EZ jedna vrsta čekaonice za EU i usvajanje *acquisa* u oblasti energije, kako je to predviđeno ugovorom o EZ, jedan od ključnih preduslova na putu ka članstvu u EU. U vezi s Elektroprijenosom istakao je da nefunkcioniranje te kompanije može veoma ozbiljno ugroziti sigurno snabdijevanje električnom energijom. Izrazio je i svoje razočarenje zbog činjenice da Bosna i Hercegovina još nije dostavila nacionalni strateški dokument u sektoru energije, s obzirom da je to jedan od ključnih preduslova za dobivanje sredstava iz IPA fondova za oblast energetike u narednom periodu (2014.-2020.).

U nastavku je prezentirao ostvarene rezultate i obaveze koje po pojedinim oblastima EZ stoje pred Bosnom i Hercegovinom u narednom periodu (u prilogu je kompletna prezentacija g. Kopača).

Nakon izlaganja g. Kopača uslijedilo je vrijeme za pitanja i raspravu.

Mirza Kušljugić pohvalio je prezentaciju g. Kopača i posebno istakao dio koji se odnosi na obavezu BiH na preuzimanju *acquisa* Energetske zajednice. Dodao je da određena institucionalna infrastruktura i strateški dokumenti moraju postojati na državnom nivou. Gospodin Kopača pitao je, s obzirom da dobro poznaje situaciju u BiH, koje su mogućnosti i načini da se ove kritične stvari barem malo poprave.

Janez Kopač je u odgovoru istakao da je za određena pitanja za BiH rok da se usvoji relevantna legislativa u skladu s uredbama i direktivama EU do juna naredne godine, a krajem septembra ili u oktobru bit će naredni sastanak Vijeća ministara EZ na kojem će se razmatrati napredak u ispunjavanju obaveza. Dodao je da su sve zemlje dostavile nacionalne strateške dokumente (*Country Strategy Paper*), mada svi nisu zadovoljavajućeg kvaliteta. Dalje, istakao je da se sada razgovara o raspodjeli sredstava IPA za period 2014.-2020. O tome će biti odlučeno najkasnije do kraja godine i BiH i zbog toga mora djelovati brzo ako ne želi da ostane bez IPA sredstava u sektoru energetike.

Aleksandra Pandurević istakla je da je Republika Srpska usvojila veliki dio legislative iz oblasti energetike, dok to nije slučaj u Federaciji BiH. U vezi s tim, postavila je pitanje da li je za Energetsku zajednicu prihvatljivo ako bi oba entiteta donijela harmonizirane propise u skladu s direktivama i uredbama EU. Dalje je istakla da je Vlada Republike Srpske dostavila zahtjev Vijeću ministara BiH da se dâ saglasnost da se električna energija iz elektrana koje se planiraju na području srednje Drine računa kao udio Italije u ispunjavanju njenih obaveza u pogledu kvote energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine. Ako se to ostvari, onda Republika Srpska i BiH ne bi bili u mogućnosti ispuniti svoje obaveze u pogledu energije iz obnovljivih izvora do 2020. Da li to potencijalno može biti prepreka za članstvo BiH u EU, ako bi ispunili sve druge uslove za prijem?

Milorad Tuševljak postavio je pitanje da li bi usklađivanje zakonodavstva koje bi donijeli entiteti u skladu s Trećim energetske paketa moglo biti prihvatljivo za EZ, da se na državnom nivou formira jedan autoritet za oblast električne energije i gasa za potrebe komunikacije prema vani, a da se sve ostalo bude u nadležnostima entiteta.

Mladen Ivanković Lijanović pitao je da li će IPA sredstva za oblast energetike, ako ih BiH ne dobije, biti dodijeljena drugim zemljama, te da li druge zemlje, ako ulože u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora u BiH, to mogu računati kao svoju kvotu.

U odgovoru na postavljena pitanja g. **Kopač** je naglasio da obaveze koje za Bosnu i Hercegovinu proizlaze iz Trećeg energetske paketa moraju biti preuzete na državnom nivou. Tako npr. DERK (ili neko drugi) mora imati određene nadležnosti u sektoru gasa ili npr. certifikati za energetske efikasnost moraju biti izdati s nivoa države. Bosna i Hercegovina je dobrovoljno ušla u članstvo Energetske zajednice i u svakom trenutku može izaći, mada to iskreno niko ne želi. U vezi s raspodjelom IPA sredstava, rekao je da će sredstva koja eventualno Bosna i Hercegovina izgubi svakako biti raspoređena drugim zemljama. Što se tiče odgađanja članstva u EU zbog neispunjavanja obaveza u pogledu energije iz obnovljivih izvora, naglasio je da je to pitanje za EU, ali je i dodao da je siguran da EU neće dozvoliti članstvo nikome ako postavljene obaveze ne budu ispunjene.

Drugi dio stručne debate započeo je prezentacijom prof. dr. **Nijaza Dizdarevića**, savjetnika u Energetskom institutu "Hrvoje Požar" iz Zagreba i povremenog starijeg eksperta za tehnička pitanja na projektu EU „Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom tečevinom Evropske unije“. U svojoj prezentaciji g. Dizdarević upoznao je prisutne s obavezama koje stoje pred Bosnom i Hercegovinom na putu usklađivanja zakonodavstva u oblasti energetike sa zakonodavstvom EU (kompletna prezentacija g. Dizdarevića je u prilogu).

Nakon izlaganja g. Dizdarevića uslijedila je nova rasprava. **Nedo Kapetina**, bivši savjetnik ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a sada predstavnik nevladinog sektora, ukazao je na probleme koje Bosna i Hercegovina ima u pogledu ispunjavanja obaveza preuzetih prihvatanjem Ugovora o EZ. Dodao je da podržava članstvo BiH u EZ, ali smatra da je potrebno da se u BiH napravi analiza u pogledu mogućnosti ispunjavanja preuzetih obaveza. Smatra da je upitno da li BiH može ispuniti sve preuzete obaveze kao npr. u pogledu energetske efikasnosti ili obnovljivih izvora energije itd. Jedino na polju hidroenergije realno BiH ima potencijal, ali je do sada tu veoma malo urađeno. Jedna takva analiza trebala bi uvažiti realnost u Bosni i Hercegovini i dati odgovor kako BiH dalje može učestvovati u EZ.

Mirsad Salkić istakao je da BiH mora ispuniti preuzete obaveze jer su one preduslov za članstvo u Evropskoj uniji. Zato se svi u BiH moraju usredsrediti na ispunjavanje obaveza. Istina, svjestan je da će to ići teško, ali drugog načina nema ako se želi ići naprijed.

Janez Kopač istakao je da je EZ osnovana na desetogodišnji period, do 2016., te da je Vijeće ministara donijelo odluku o novom produženju za narednih deset godina, do 2026. Bosna i Hercegovina nije bila protiv te odluke. Dodao je da je članstvo u EZ zapravo jedan od zahtjeva Evropske unije u procesu evropskih integracija BiH.

Boško Kenjić iz Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH osvrnuo se na obaveze koje proizlaze iz direktive o sadržaju sumpora u gorivu. Istakao je da bi BiH sada nakon privatizacije naftne industrije trebala da pokrene inicijativu za utvrđivanje novog roka u kojem BiH treba ispuniti obaveze iz te direktive. Postavio je i konkretno pitanje u vezi s uslovima za realizaciju projekta Južnog toka koji prolazi kroz zemlje članice EZ, te posebno njegovog kraka kroz Republiku Srpsku.

Janez Kopač rekao je da se uvijek može pregovarati o ispunjavanju obaveza u pogledu sumpora, ali to zemlja članica EZ treba inicirati. Dakle teoretski je to moguće, ali je izrazio veliku sumnju da li bi to ostale zemlje prihvatile. U vezi s pitanjem Južnog toka istakao je da je riječ o značajnom projektu za koji je potrebno riješiti pitanja pravne, ekonomske i političke prirode, te da će biti potrebno još mnogo energije da bi se ostvario. Dalje je naglasio da bez poštivanja Trećeg energetskeg paketa, odnosno procedura unutar Evropske unije neće biti ni realizacije ovog projekta. U pogledu realizacije kraka Južnog toka kroz Republiku Srpsku istakao je da njega treba odobriti regulator u Bosni i Hercegovini, čime će se potvrditi da je on u skladu s regulativom iz Trećeg energetskeg paketa. Bez uvažavanja obaveza koje proizlaze iz Ugovora o EZ, Projekat neće moći dobiti bankarsku podršku.

Nijaz Dizdarević dao je svoj komentar u vezi s pitanjima o projektu Južni tok i statusom Bosne i Hercegovine kad je u pitanju ovaj projekat. Naglasio je da je ova debata dobra prilika da se spomene Južni tok u kontekstu Trećeg paketa, odnosno direktiva Evropske unije o unutrašnjem tržištu električne energije. Istakao je problem razdvajanja operatera prijenosnog sistema, te kad je riječ o novom infrastrukturnom objektu, moguće je razdvajanje operatera prijenosnog sistema samo na vlasničkom nivou. Južni tok, odnosno investitor u Južni tok i ona firma koja želi operirati taj cjevovod mora biti certificirani operater prijenosnog sistema po svim zahtjevima Trećeg paketa, što znači da se ta firma ne smije baviti kompetitivnim djelatnostima. Istakao je da u Bosni i Hercegovini, na teritoriji Republike Srpske, postoji izražena jaka želja za tom investicijom, ali da nedostaje nekoliko bitnih karika u kontekstu Trećeg paketa: zakon na državnom nivou, certifikacija operatera i ispunjavanje uslova za investitora iz treće zemlje.

Mubera Bičakčić istakla je da je ključni uzrok neispunjavanja obaveza BiH isključivo političke prirode. Navela je šta smatra za prioritete u energetskeg sektoru u BiH. Prvo je deblokada rada Elektroprijenosa BiH. Potrebno je da Elektroprijenos napravi plan investiranja kako bi se mogla deblokirati sredstva koja su na računu ove kompanije, kako je dogovoreno na sastanku u Briselu u novembru 2012. godine. Drugo je pitanje (ne)uspostave internog tržišta gasa u BiH, zbog čega je Ministarsko vijeće Energetske zajednice donijelo odluku kojom se

konstatira da BiH krši Ugovor i zadaje se rok do juna 2014. za ispunjavanje preuzetih obaveza. Naglasila je da se to treba uraditi zakonom na državnom nivou s obzirom da je riječ o reguliranju prekograničnog transporta gasa koji je zajedno s međuentitetskim transportom u nadležnosti BiH. I treće je akcioni plan BiH u oblasti obnovljive energije koji u skladu s preuzetom EU direktivom mora biti donesen na nivou države kako bi se definirale mjere za ispunjavanje zadatog cilja od 40% za udio obnovljive energije u potrošnji električne energije do 2020. godine. Na kraju je postavila i konkretno pitanje da li BiH, ako usvoji regulativu iz Trećeg energetskeg paketa može postati vodeća ugovorna strana u provođenju Ugovora o EZ u oblasti električne energije?

Janez Kopač istakao je da je to moguće. Međutim, dodao je da su i druge zemlje, poput Srbije, Crne Gore ili Makedonije, veoma aktivne u ispunjavanju svojih obaveza, tako da je realno teško očekivati da se to zaista i desi, da BiH postane vodeća strana u provođenju Ugovora o energetskeg zajednici.

Sanela Pokrajčić, članica Regulatorne komisije za energiju u FBiH (FERK), osvrnula se na prezentaciju g. Dizdarevića koja se odnosi na usklađivanje bh. zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, a posebno na dio u kojem se kaže da će proizvodnja električne energije nakon 1.1.2015. biti potpuno deregulirana. U vezi s tim, postavila je i konkretna pitanja. Zašto u prijedlogu konsultanata koji rade na Zakonu o električnoj energiji u FBiH stoji u nadležnostima FERK-a - izrada metodologije i utvrđivanje troškova uglja do potpune deregulacije proizvodnje, uzimajući u obzir da je predviđeno stupanje na snagu zakona 1.1.2015.? Ako je proizvodnja u potpunosti deregulirana, tj. na tržištu, koja je svrha utvrđivanja metodologije za univerzalnog opskrbljivača? Zar tržišna cijena energije nije ta koju univerzalni opskrbljivač koristi kada je proizvodnja deregulirana?

U odgovoru **Nijaz Dizdarević** je u vezi s problemom reguliranja cijene uglja za potrebe električne energije koji je trenutno prisutan u Federaciji BiH, rekao da ta situacija vrijedi do trenutka dok proizvodnja električne energije ne postane kao djelatnost tržišna kategorija. Preuzimanjem trećeg paketa, problem cijene uglja više neće biti problem energetskeg regulatora, već regulatora zaštite tržišnog natjecanja. Dalje je dao objašnjenje za univerzalnu opskrbu električnom energijom, ko su korisnici te način izbora univerzalnog opskrbljivača.

Debata je završena u 13.45 sati, nakon čega je uslijedio ručak za sve učesnike u restoranu Parlamentarne skupštine BiH.

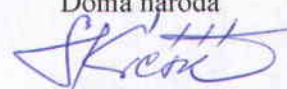
Informaciju sačinio: Nenad Pandurević, sekretar Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH.

Predsjedavajući
Komisije za vanjske poslove
Predstavničkog doma

dr. Mirza Kušljagić

Prvi zamjenik predsjedavajućeg
Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine,
saobraćaj i komunikacije

Doma naroda

Stjepan Krešić

Dostaviti:

- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda,
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma,
- Poslasticima u Predstavničkom domu PSBiH: Aleksandri Pandurević, Anti Domazetu i Nermeni Zaimović-Uzunović,
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol,
- a/a.